

Mestersége a megelőzés

Az AMEGA beszélgetőpartnere: Dr. Réthy Lajos Attila

gyermekallergológus főorvos

az Országos Gyermekegészségügyi Intézet osztályvezetője

– Főorvos Úr, hogyan lett Önből gyermekallergológus?

– Részben szülői hatásra. Édesapám immunológus professzor volt, a kombinált védőoltások világszerte elismert kutatója, és példaképként sok információval ellátott, ami ebbe az irányba vitt. Mégsem volt határozott elképzelésem a felvételi idején, csak azt tudtam, hogy egy orvosi diplomával nagyon sok irányba el lehet indulni. Aztán egyetem előtt egy évig dolgoztam a Tűzoltó utcai Gyermek-klinikán, és ez az egy év és az ottani munka olyan hatással volt rám, hogy később is visszamentem diákkörösként. Az egyetem után oda kaptam meghívást, így indultam el a pályán. Az allergológiai részt pedig az a felismerés indokolta, hogy több lábón kell állni és sok az allergiás beteg. Amúgy is mindig érdekelt az immunológia, előzőleg is, aztán így kötöttem ki az allergológia mellett.

– Milyen emlékei vannak a korai iskolai évekből?

– Az általános és a középiskolából is vannak szép emlékeim. Érdekes, hogy az általános iskolai osztálytársaim közül ugyanab-

ban az évfolyamban rajtam kívül még ketten is gyűrték az egyetem padjait. Néha még előjön az általános iskolai matematika órák izgalma, a gimnáziumi évekből pedig az énekkartól kezdve a közösségi programokon át sok minden, ez nagyon jó időszak volt.

– Sima volt az út az orvosi egyetemre?

– Részemről sima lehetett volna. Abban az időben azonban „Pártunk és Kormányunk” jóvoltából a családi háttérrel miatt – értelmiségi szüleim okán – csak a „futottak még” kategóriába kerülhettem, és a kellő pontszámom ellenére egy évre pihenőpályára tettek. Annyi engedményt azért adtak, hogy nem kellett újra felvételiznem, de dolgoznom kellett. Megjegyzem, máig nem bántam meg azt az egy évet. Voltaképpen az előfelvételim segített abban, hogy a Tűzoltó utcai Gyermek-klinikára kerüljek, ami aztán megpecsételte a sorsomat.

– Kik voltak a legkedvesebb oktatói az orvosi egyetemen?

– Az első évek három fő tárgyát, az anatómiát, a biokémiát és az élettant nagyon szerettem. A mostani rektor, *Szél Ágoston* volt az anatómia gyakorlatvezetőm, aki emberileg sok hasznos útravalóval látott el, emellett nagyon profeszszionális volt a munkához való hozzáállása is. A biofizikán *Rontó Györgyi* volt a gyakorlatvezetőm, de megemlíteném még az ő elődjét, *Tarján Imre* professzor urat is, aki nagyon jól adott elő. Fantasztikus volt, ahogyan az elsőéveseknek egészen friss kutatási eredményekről számolt be az egyetemi előadásai során. Akkor még nem volt internet, nem volt Medline, ezért mindez nagyon szokatlanul hatott. Különösen, hogy a tankönyveink is évekkal azelőtti információkat tartalmaztak, illetve a középiskolában is hozzászoktunk, hogy akár tíz évvel korábbi információkat adnak le az oktatásban. A II. számú Élettani Intézetből *Dóra Eörsöt*, a gyakorlatvezetőnket kell megemlítenem. A klinikumban

részben a gyermekklinikai tanárok, *Schuler Dezső* és *Fekete György*, részben pedig a többi idősebb munkatárs szolgált példaképül.

– **Milyenek voltak az első évek a gyermekklinikán?**

– Amikor a legelső évben műtőssegéd voltam, egy egészen új környezetbe kellett beilleszkednem. Az első napon már a szívsebészeti műtőben kellett asszisztálnom, úgyhogy egészen elmondhatatlan élményekkel gazdagodtam már a legelején. Nagyon jó volt ez az egy év, megismertem belülről-alulról az egészségügyet, az orvosok és a nővérek munkáját egyaránt.

Aztán hat évre rá visszakerültem, és nagyon vicces volt, amikor köpenyt kellett vételezni, mert a ruhatárban már más emberek voltak, akik nem ismertek, és a „nem sikerült a felvételi, öcsi?” kérdéssel vártak, azt gondolva, hogy még csak most fogom kezdeni az egyetemet. Jót mulattam a kérdésen.

Egyébként orvosként is bedobtak a mély vízbe. Emlékszem, amikor szeptember táján kongresszuson volt a fél klinika, akkor a csecsemőosztályt ketten vittük: jómagam és a nálam egy évvel korábban végzett *Kriván Gergely*, aki ma már a Fővárosi Szent László Kórház osztályvezető főorvosa, megbecsült gyermek-haematológus és immunológus szakember. Komoly iskola volt, benne a mély vízben, de azóta sem bántam meg.

– **Kiket tart a mestereinek?**

– A gyermekgyógyászat kapcsán *Schuler Dezső* nevét kell megemlítenem, *Fekete Györgyöt* és *Koós Rozáliát* pedig a gyermekhaematológia vonalán. Nagy hatással volt rám *Miriszlai Ernő* gyermek fül-orr-gégész professzor, elsősorban a gyerekekkel való törődésével, hozzáállásával.

A későbbi kötelező gyakorlatok során volt szerencsém kis időt eltölteni a Szent László Kórházban az infektológián, ahol *Nyerges Gábortól* és *Budai Józseftől* tanultam nagyon sokat. Az allergológia tekintetében pedig *Nékám Kristóf*, *Baló-Banga Mátyás* és *Szemere Pál* neve nem maradhat ki a felsorolásból.

– **Főorvos Úr, milyen külföldi ismeretszerzésekre volt lehetősége?**

– Az első külföldi kitekintések a rendszerváltás időszakából datálódnak, amikor már szakorvos voltam. Az első ilyen utamon – a molekuláris genetika felívelő szakaszában – egy München közeli kutatóintézetben jártam PCR-technológiát

tanulni. Akkoriban kacsintgattam ebbe az irányba, de a későbbiekben már alapvetően az immunológia határozta meg az érdeklődésemet. 1996-ban nyílt lehetőségem arra, hogy hosszabb időt töltsék el az Egyesült Államokban. A Dél-Floridai Egyetemen több haematológiai és immunológiai, illetve egy gyermekallergológiával foglalkozó tanszéken gyarapíthattam a tudásomat. Tampában és St. Petersburg-ben jártam, utóbbi Tampától 20 mérföldre fekszik, és az egyeteme mellett a kiváló Dali Múzeumáról is ismert.

Az ottani gyermekosztályt az a *Robert Alan Good* professzor vezette, aki az első sikeres csontvelő-transzplantációt végezte. Őt a modern immunológia–allergológia egyik megalapítójának tekintik, Nobel-díj várományos is volt, de a sors különös fintora, hogy mégsem kapta meg. Mindenesetre nagy tiszteletnek örvendett és nagy tekintélyű, iskolát teremteni tudó személyiség volt. Pár éve veszítettük el, máig tisztelettel őrzöm az emlékét.

– **Milyen itthon is hasznosítható ismeretek birtokába jutott külföldön?**

– A Dél-Floridai Egyetem gyermekallergológiai osztályán alapvető újdonság volt számomra, hogy sokkal nagyobb hangsúlyt fektettek az anamnézisre, mint amit addig másutt tapasztaltam. Ennek alapján aztán célzottan, panelek kizárásával próbáltak diagnózist felállítani, kiszűrve a felesleges vizsgálatokat, amiben nyilván az amerikai biztosítási rendszernek is megvolt a maga szerepe. Bár ők is sokat kritizálták a saját egészségügyüket, úgy gondolom, hogy jó közreputat találtak. Ezt a módszert a későbbiekben magam is igyekeztem alkalmazni.

– **Milyen tervei vannak a közeljövőben?**

– Az eddig inkább a kutatás-, tudomány- és oktatásszervezésre fordított időmből többet szeretnék szánni a napi gyakorlatra. Egyrészt azért, mert látom az igényt erre a környezetemben, másrészt pedig azért, mert szeretném a kora csecsemőkori primer prevenciót még jobban bevezetni a mindennapi gyakorlatba.

– **Főorvos Úr, mit gondol, milyen lesz az egészségügy Magyarországon tíz év múlva?**

– Ennek a kérdésnek a megválaszolásához jósnak kéne lennem. Legutóbb ezt a kérdést a Bethesda Kórházban tette fel nekem 1996-ban egy amerikai szociológus vendégtanár, aki a magyar egészségügyet próbálta feltérképezni.

Amit akkor neki válaszoltam, az egyáltalán nem jött be, úgyhogy most nem bocsátkoznék találgatásokba.

– **Kik büszkék Önre odahaza?**

– A családom minden tagja, és azt gondolom, a népesebb rokonság is. Ők a kutató, oktató munkámmal és a napi gyakorlattal kapcsolatos ügyeimben is mindig naprakészek, képbent vannak, megtanultak már ezzel együtt élni.

– **Hogyan tölti a szabadidejét?**

– A szellemi frissülést az olvasás jelenti. Én még inkább a hagyományos regényekhez nyúlok, nem szeretem az elektronikus könyveket. Egyik kedvenc íróm a Nobel-díjas finn *Mika Waltari*, nagyon szeretem a történelmi regényeit. Sok újat tanultam ezekből, érdekes módon még a magyar történelemről is.

Nagyon ki tud kapcsolni mostanság a komolyzene, és – a sporttevékenység egyik formájaként – évtizedek óta szenvedélyes tánctanuló vagyok. Elsősorban a táncházi erdélyi zenéket kedvelem, melyek Magyarországon máig még nem kellően ismertek. A táncház tábor fele rendszerint Japánból, az Egyesült Államokból és Nyugat-Európából érkezik, semmiféle magyar kötődéssel, viszont fantasztikus hangulatot él át az, aki ebben részt vesz. A latin táncok felé is nyitott vagyok, nagyon szeretek újakat tanulni, és érdekes módon látok is némi kapcsolatot a páros táncok, például az erdélyi táncok és a tangó között. Ezek az órák nagyon fel tudnak tölteni.

– **Mire a legbüszkébb a szakmai eredményei közül?**

– Talán arra, hogy a magyar egészségügyet érintő mindenfajta közismert nehézség és az életpályám kanyargósabb részei ellenére sikerült az allergológiában egy új területet feltérké-

peznem és a szakmai köztudatba beemelnem. Elsősorban a korai prevencióval kapcsolatos tevékenység az, ami sikerélményt jelent.

Sikerült elérnünk – bár ez nem kifejezetten allergológia, hanem inkább határterület –, hogy a szinte már népbetegségnek számító cöliákia és az ezzel gyakran együtt járó 1-es típusú cukorbetegség vonatkozásában a gluténbevezetés időzítésével kapcsolatos jelenlegi európai ajánlásokat – nem mondom, hogy konfliktusok nélkül, de azokat is felvállalva – alkalmazzák a mindennapi gyakorlatban. Ezen az úton szeretnék továbbmenni, mert nemcsak a már említett körképek esetében, hanem az egész allergia-prevenció területén is nagyon sok még a tennivaló.

– **Ki a kedvenc mesehőse?**

– Micimackó. Ahányszor olvasom, mindig más tetszik meg benne. Nyilván gyerekként a gyerekeknek való része tetszett, felnőttként pedig már a mélységeit és a filozófiáját is élvezem.

– **Főorvos Úr, mi az az életbölcesség, amit feltétlenül továbbadna a gyermekeinek?**

– Azt, hogy nem szabad nagyon mellre szívni a dolgokat, ha az élet különféle „ajándékokkal” lát el minket, és talán a türelem és az ezzel együtt járó kitartás az, ami minden tevékenységünkhöz szükséges. Alapvetően nemcsak a munkában való kitartás, hanem az embertársainkkal, munkatársainkkal való kapcsolataink és a párkapcsolataink során mutatott empátia, türelem az, ami mindig meghozza a gyümölcsét.

Nem vagyok konfliktuskerülő, de sokkal egyszerűbb a konfliktusokat kezelni, ha minden területen megpróbáljuk a konfrontáció helyett a kollaborációt, és megtaláljuk az összekötő pontokat. ■